

Playback Theatre : An Approach to Support Reconciliation and Healing in Nepal

**चौतारी नाटक : नेपाली समुदायमा
मेलमिलाप तथा पीडासमन विधि**

Reconciliation and Healing

Reconciliation is a deep emotional and personal process involving individuals and communities. It does not follow any linear pattern based on knowing the “truth.” It includes reflecting on the past and integrating painful memories into the personal, community and national history. Usually, the precondition for reconciliation is to find a space for mutual recognition and personal healing from what one has lived through. Reconciliation cannot be imposed. It has to emerge.

Reconciliation cannot be imposed. It has to emerge.

In February 2015, the Commission for Truth and Reconciliation (TRC) was founded and marked a starting point of an official process of dealing with the past. There is a national need to integrate the memories of the conflict, to heal from them and to work jointly towards sustainable peace. The national process can be complemented by providing favorable conditions for dialogue, reconciliation and healing at the community level.

Supporting Reconciliation through Theatre-facilitated Dialogue

The joint project of CSSP and Pro Public aims at supporting the reconciliation process in Nepal. It builds capacities for interactive theatre dialogues in selected communities where high numbers of ex-combatants have settled. The dialogue process includes theatre art to enhance trust building, empathic listening and collective healing. When theatre, music, dance or poetry is presented in the community all kinds of people join together. These cultural resources are very powerful connectors that can support establishing peace in Nepali society. Playback Theatre was chosen as a key approach to provide space for healing and to enhance social cohesion in the community.

Theatre, music and poetry can support to establish peace in society.

मेलमिलाप र पीडासमन

मेलमिलाप व्यक्ति तथा समुदायको संलग्नतामा हुने एक गहन भावनात्मक तथा वैयक्तिक प्रक्रिया हो । यसले सत्यतथ्यको खोजी गर्न सधैँ सिधा बाटो अवलम्बन गर्दैन । यसले त विगतलाई प्रतिविम्बित गर्ने र व्यक्तिगत, सामुदायिक एवं राष्ट्रिय इतिहासका पीडादायी क्षणहरूलाई समायोजन गर्ने कार्य गर्दछ ।

समान्यतया व्यक्तिले भोगेका घटनाहरूको पहिचानका लागि उचित ठाउँ प्रदान गर्ने र व्यक्तिगत रूपमा पीडासमन गर्नु मेलमिलापको एक पूर्वसर्त नै मानिन्छ । तसर्थ मेलमिलाप लाइन मिल्दैन यो त आफैँ प्रकट हुनुपर्छ ।

वि. सं. २०७१ साल माघमा सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग नेपाल गठनबाट विगतलाई सम्बोधन गर्ने एक

आधिकारिक प्रक्रियाको सुरुवात भएको छ । विगतको द्वन्द्वका क्षणहरूलाई एकीकृत गरी पीडासमन गर्नु र दिगो शान्ति स्थापनाका लागि सम्बद्ध सबै पक्षहरूलाई समेटेर सामूहिक रूपमा कार्य सम्पादन गर्नु आजको राष्ट्रिय आवश्यकता हो । त्यसैले पीडासमन गर्नु र दिगो शान्ति लागि समुदायस्तरका संवाद, मेलमिलाप तथा पीडासमनसम्बन्धी क्रियाकलापहरू परिपूरक हुन्छन् ।

मेलमिलापका लागि नाटकमार्फत संवाद कार्यक्रम

प्रो पब्लिक र CSSP जर्मनीद्वारा संयुक्त रूपमा सञ्चालित यस कार्यक्रमको लक्ष्य नेपालमा जारी विद्यमान मेलमिलाप प्रक्रियामा सहयोग पुऱ्याउनु हो । यस कार्यक्रमले पूर्व लडाकाको अधिक बसोबास रहेका समुदायका अन्तरक्रियात्मक नाट्य संवादमा सहभागीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने गर्दछ । यो संवाद प्रक्रियाले समुदाय तहमा विश्वासको वातावरण बनाउने, समानुभूतिपूर्ण सुनाइ र व्यक्तिगत पीडासमनलाई प्रवर्द्धन गर्नमा जोड दिन्छ । जब समुदायमा नाटकलाई सङ्गीत, नाचगान अथवा कविताका रूपमा प्रस्तुत गरिन्छ, तब मानिसहरू एक ठाउँमा भेला हुने गर्दछन् । यी साँस्कृतिक सम्पदाहरू नेपाली समाजमा शान्ति प्रवर्द्धन गर्ने सशक्त संवाहक पनि हुन् । त्यसैले यस्ता चौतारी नाटकलाई समुदायमा व्यक्तिगत पीडासमनका लागि उचित स्थान दिने तथा सामाजिक सद्भाव अभिवृद्धि गर्ने एक मुख्य विधिका रूपमा छानिएको हो ।

*नाटक, सङ्गीत र कविता
समाजमा शान्ति निर्माण गर्ने
सशक्त संवाहकहरू हुन् ।*

What is Playback Theatre?

Playback theatre is an interactive theatre form that is inspired by improvisational theatre, storytelling traditions and psychodrama. In Playback, the audience is invited to tell their personal stories and watch them enacted on the spot. The Playback ensemble is trained in improvisation skills, active listening and different forms of performing the stories on stage.

Playback Theatre was initiated by Jonathan Fox and his wife Jo Salas in 1975. It started in the United States and is now practiced in more than 50 countries around world.

In Nepal, Playback Theatre is named “Chautari Natak” in order to connect it to the tradition of having social gatherings under a Bar and Pipal tree. Playback is a combination of theatre art, social work, and a ritual for healing. It seeks to give space and recognition to voices that are usually unheard.

Playback Theatre is a combination of theatre art, social work, and a ritual for healing.

What has happened so far?

In March 2015, a group of professional theatre artists joined a 6-day Theatre Laboratory to receive training and develop the “Chautari Natak” approach. They travelled to target communities in Dang, Banke, Bardiya, Rupandehi, Mahottari and Udayapur to perform Chautari Natak for a selected audience. From these communities, dialogue facilitators were selected who had previous experience in sharing about the past. The dialogue facilitators received two practical trainings during which they learned how to perform Chautari Natak in their own communities. During the advanced training they already organised their first performance. Since July 2015, the dialogue facilitators continued the work independently with support from the project staff and the theatre artists. Altogether 84 playback theatre performances were organized at district level in 2015.

During the Chautari Natak sessions, audience members share their painful memories from the conflict time and get recognition and empathy from the actors, musicians and the audience. Interestingly, the stories inspire each other, so that one story leads to the next and the event opens up to an atmosphere of deep

चौतारी नाटक के हो ?

चौतारी नाटक अन्तरक्रियात्मक नाटकको एक विधि हो, जुन पूर्व तयारीबिना गरिने रङ्गकर्म, कथा वाचनका परम्पराहरू र मनो-नाटक (Psychodrama) बाट प्रेरित हुन्छ । चौतारी नाटकमा दर्शकहरूलाई आफ्ना कथाहरू भन्न

मञ्चमा आमन्त्रित गरिन्छ र उक्त कथालाई कथावाचककै अगाडि मञ्चमा प्रस्तुत गरिन्छ । नाट्यसमूहलाई नाटक मञ्चनका लागि पूर्व तयारीबिना गरिने नाटकका विधिहरू, सक्रिय सुनाइ, कथा प्रस्तुतिका विभिन्न तरिकाहरूको बारेमा प्रशिक्षण पनि दिइएको हुन्छ ।

नेपालीमा चौतारी नाटक नाम दिइएको प्लेब्याक थिएटरलाई जोनाथन फक्स र उनकी श्रीमती जो सलासले सन् १९७५ देखि विकास गर्दै आएका छन् । यसको सुरुवात संयुक्त राज्य अमेरिकाबाट भएको थियो भने हाल विश्वका ५० भन्दा बढी देशहरूमा यस किसिमको नाटकलाई प्रयोगमा ल्याइएको छ ।

नेपालीमा चौतारी शब्दले वरपीपलको छहारीमा बसेर शीतल अनुभूति गर्ने, सामूहिक रूपमा भलाकुसारी गर्ने एवं मन साटासाट गरेर आत्मसन्तुष्टि लिने स्थानीय परम्परालाई संकेत गर्दछ । चौतारी नाटक यसका विधिहरू, सामाजिक कार्य र पीडासमन संस्कारको एक समिश्रण हो । तसर्थ यसले समाजमा सामान्यतया नसुनिएका आवाजहरूलाई ठाउँ र पहिचान दिन खोज्दछ ।

*चौतारी नाटक नाट्यकला,
सामाजिक कार्य र
पीडासमन संस्कारको एक*

हालसम्म सम्पन्न क्रियाकलापहरू

वि.सं. २०७१ फागुन महिनामा १२ जना नाट्यकर्मीहरूको एक समूहले छ दिने नाट्य कार्यशालामा भाग लिई चौतारी नाटकका विधिहरू सम्बन्धी सीप हासिल गरका थिए । त्यसपछि नाट्यकर्मीका समूह बर्दिया, बाँके, दाङ, रुपन्देही, महोत्तरी र उदयपुर जिल्लामा गएर लक्षित समुदायका केही

सम्बन्धित दर्शकहरू माझ चौतारी नाटकका प्रस्तुतिहरू पनि गरेका थिए । त्यसपछि ती समुदायहरूबाट मेलमिलापमा अनुभव भएका संवाद सहजकर्ताहरूलाई चौतारी नाटकसम्बन्धी आधारभूत तालिमका लागि छनोट गरियो । छनोट

emotional sharing. Some people decide to tell stories they have never disclosed before. These stories include moments of helplessness, moments of shame, guilt and fear. Some stories are from the armed conflict;

others are from the present and are often connected to the root causes of the conflict. There are stories of losing hope and stories that give new hope for a better future. All stories are enacted with respect and empathy.

The main goal is to strengthen the community by deepening their mutual understanding. The dialogue can strengthen the social cohesion of the community.

Who are we?

CSSP - Berlin Center for Integrative Mediation is a registered NGO headquartered in Berlin, Germany with local offices in Kosovo and Bosnia and Herzegovina. CSSP developed an approach of peace mediation which addresses the complexities of conflicts in post-war and transitional societies. This approach of Integrative Mediation uses a tailor-made selection of methods from the fields of mediation, dialogue, peace-building and conflict transformation.

Since 2012, CSSP's project region expanded to the Middle East & North Africa (Egypt and Tunisia), to South Asia (Nepal), and Eastern Europe (Caucasus and Ukraine). In Nepal, CSSP cooperates with Pro Public in the field of capacity building in theatre facilitated dialogue.

Pro Public is a Nepali non-profit non-governmental organization dedicated to the cause of public interest. Its focus over the years has been on conflict mitigation and peace building, good governance, protection of natural and cultural heritage, environmental justice, gender justice, civic and voter education and consumer protection. Pro Public is currently working in community mediation, dialogue facilitation as well as research and advocacy for infrastructures for peace. The organisation is experienced in creating linkages between the community and the government level. In the field of dialogue facilitation between ex-combatants and community members, Pro Public was part of the pioneer projects.

गरिएका संवाद सहजकर्ताहरूले दुई चरणको व्यावहारिक तालिम पनि प्राप्त गरे, जसमा चौतारी नाटकलाई आफ्नो समुदायमा कसरी प्रस्तुत गर्ने भन्नेबारे सीप हासिल गरे। दोस्रो चरणको विशिष्टीकृत तालिमको अन्तमा उनीहरूले सोही समुदायका दर्शकहरू सामु नाटक मञ्चन गरे। त्यसपछि २०७१ असारदेखि प्रशिक्षित सहजकर्ताहरूको समूहले निरन्तर रूपमा कार्यक्रमका कर्मचारीहरू तथा प्रशिक्षक कलाकारहरूको सहयोग तथा समन्वयमा चौतारी नाटक मञ्चन गरेका थिए। यस कार्यक्रम अन्तर्गत हालसम्म जम्मा ८४ वटा प्रस्तुतिहरू सम्पन्न गरिएका छन्।

चौतारी नाटकका प्रस्तुतिहरूमा दर्शकहरूले द्वन्द्वकालीन समयका पीडादायक कथा/सम्भनाहरू साटासाट गर्ने गर्दछन् र कलाकार, सङ्गीतकार तथा दर्शकहरूबाट समानुभूति लिन्छन्। यसको चाखलाग्दो पक्ष के छ भने एउटा कथाले अन्य कथाहरू भन्न उत्प्रेरित गर्दै जान्छ। प्रत्येक प्रस्तुतिमा भावना साटासाट गर्ने गहन वातावरण सिर्जना हुन्छ। केही दर्शकहरू कहिले पनि कसैलाई नभनेका कथाहरू पनि भन्न अधि सर्छन्। ती कथाहरूमा व्यक्तिका निसहायपन, लज्जाबोध, आत्मग्लानि, डर आदिसँग सम्बन्धित विषयवस्तु पनि समेटिन्छन्। कुनै कथाहरू द्वन्द्वसँग प्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित हुन्छन् भने केही द्वन्द्वका विविध कारणहरूसँग सम्बन्धित हुन्छन्। त्यस्ता कथाहरूमा जीवनसँग हार खाएका देखि लिएर भविष्यप्रति आशा जगाउने खालका पनि हुन्छन्। ती सबै कथाहरू सम्मान र समानुभूतिका साथ प्रस्तुत गरिन्छन्।

यस कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य भनेको एकअर्का बीचको आत्मीय बुझाइलाई समुदायमा बलियो बनाउनु हो। यस्ता संवादहरूले समुदायमा सामाजिक सद्भावलाई सुदृढ गर्न पनि योगदान दिन्छन्।

हाम्रा बारेमा

CSSP - Berlin Center for Integrative Mediation जर्मनीको बर्लिनमा मुख्यालय र कोसोभो, बोस्निया एण्ड हर्जगोभिनामा शाखा कार्यालय रहेको एक गैरसरकारी संस्था हो। समाजमा द्वन्द्वपछिका जटिलता र संक्रमणकाललाई सम्बोधन गर्न CSSP ले शान्ति मध्यस्थताको एकीकृत विधि विकास गरेको छ। यो एकीकृत मध्यस्थता प्रक्रियाले मध्यस्थता, संवाद, शान्ति निर्माण र द्वन्द्व रूपान्तरण क्षेत्रहरूबाट उपर्युक्त विधिहरूको प्रयोग गर्दछ।

सन् २०१२ देखि CSSP ले आफ्ना परियोजनालाई मध्यपूर्व र उत्तर अफ्रिका (इजिप्ट र ट्युनिसिया), दक्षिण एसिया (नेपाल) र पूर्वी युरोप (कौकेसस र युक्रेन) मा विस्तार गरेको छ। CSSP ले नेपालमा प्रो पब्लिकसँगको सहकार्यमा नाटक प्रबद्धित संवाद क्षेत्रमा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्य गर्दै आएको छ।

प्रो पब्लिक नेपालमा सार्वजनिक सरोकारका विषयहरूलाई जनताका पक्षमा आवाज उठाउने एक गैरसरकारी संस्था हो। विगत केही वर्षदेखि यसले द्वन्द्व न्यूनीकरण, शान्ति निर्माण, सुशासन, प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, वातावरणीय एवं लैङ्गिक न्याय, नागरिक तथा मतदाता शिक्षा र उपभोक्ता हित संरक्षण जस्ता क्षेत्रहरूमा कार्य गर्दै आएको छ। सरकार र स्थानीय समुदाय बीचमा समन्वय गर्न सक्ने हैसियत भएको यस अनुभवी संस्थाले हाल पूर्व लडाका र समुदायका अन्य मानिसहरू बीच संवाद सहजीकरण सम्बन्धी विभिन्न परियोजनाहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ।

Contact:

CSSP

Berlin Center for Integrative Mediation

Paul-Linke-Ufer 42/43
10999 Berlin, Germany
Phone: +49-30-400065112

Anne Dirnstorfer

Integrative Mediator
adirnstorfer@cssp-mediation.org
<http://www.cssp-mediation.org/projects/nepal/>

Pro Public

Forum for Protection of Public Interest

Gautam Budha Marg, Anamnagar
P.O. Box: 14307, Kathmandu, Nepal
Phone: +977-01-4268681
<http://www.propublic.org>

Mr. Prakash Mani Sharma

Executive Director
propublic@gmail.com

Nar Bahadur Saud (Narendra)

Project Coordinator
saud.nary@gmail.com

Jhabindra Adhikari

Project Officer
jhabindra.adhikari@gmail.com

Funded by ifa (Institut für Auslandsbeziehungen)
with means of the German Federal Foreign Office

